

Kommittémotion

Motion till riksdagen: 2014/15:2783

av Martin Kinnunen m.fl. (SD)

Insatser för Östersjön

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att intensifiera arbetet med att återställa Östersjön mot bakgrund av de senaste decenniernas hårda miljöbelastningar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att strukturkalkning bör lyftas fram som en åtgärd som underlättar upptag av näringsämnen för att minska läckage från jordbruk.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inom ramen för Helcom arbeta för att ytterligare bredda och fördjupa det regionala samarbetet i Östersjöregionen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbetet med att utreda problemen med plastartiklar behöver intensifieras och att det bör undersökas om de ekonomiska anslagen behöver utökas.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbeta för att reducera mängden plast utmed våra kuster och i våra angränsande hav.

Motivering

Östersjön är ett innanhav med för Sverige och norra Europa fundamental betydelse i ekonomiskt, kulturellt och ekologiskt avseende.

Östersjön associeras sedan tidigare med ett antal miljöproblem, där övergödning intar en framträdande roll. Detta innanhav är särskilt känsligt i egenskap av sin begränsade vattenmängd och sitt begränsade utbyte av vatten med intilliggande hav. Dessutom är Östersjön avrinningsområde i en region med 90 miljoner invånare. Sverige intar geografiskt en framträdande roll bland länderna kring Östersjön och kan förväntas ligga långt framme vad gäller miljöarbetet.

Övergödning, i synnerhet tillförsel av kväve och fosfor, orsakar syrebrist, bottendöd och algblomning i en omfattning som frekvent beskrivs som alarmerande. Källorna till övergödning är flera – luftdeponi, orenade avlopp och näringsläckage från jordbruket kan nämnas.

Problematiken är inte ny och sedan tidigare pågår regionala initiativ, bland annat för att reducera näringsläckage och oljeutsläpp. Här kan Helsingforskommittén (Helcom, bildades 1974) framhållas, ett forum för samordning av miljöfrågor med anknytning till Östersjön och som omfattar samtliga nio länder med Östersjökust och EU.

Flera konventioner för skydd av Östersjöns miljö har tagits fram av Helcom och undertecknats av medlemsländerna. Den senaste trädde i kraft 2000 och uppdaterades senast 2013. I dokumentet uttrycker medlemsländerna att genom lagstiftning sträva efter att skydda Östersjöns marina miljö. I denna kontext bör framhållas att Östersjöns miljö och bestånd av fisk inte bara behöver skyddas och bevaras, utan snarare återställas mot bakgrund av de senaste decenniernas hårda miljöbelastningar. Det är av stor vikt att Sverige fortsätter och intensifierar detta arbete, både nationellt och regionalt varför det även är önskvärt att de ekonomiska anslagen till stöd för detta arbete höjs.

Övergödning av Östersjöns vatten föranleder åtgärder på land. Nationellt vill Sverigedemokraterna fortsätta ansträngningarna med att minimera näringsläckaget från jordbruket, parallellt med ett bevarande av näringen som sådan, genom finansiering av pilotprojekt i medelstor skala. Bland annat kan strukturkalkning lyftas fram mer tydligt, en åtgärd som underlättar upptag av näringsämnen och därmed har potential att minska läckaget. Resultaten från dylika projekt kan direkt reducera övergödningen från svenska källor och kan i nästa skede nyttjas regionalt.

Det noteras att länderna i det forna östblocket – Ryssland, Polen och de baltiska länderna – också bedriver ett seriöst arbete vad gäller Östersjöns miljö. Emellertid har dessa länder svåra ekonomiska prioriteringar att göra, varför regionalt samarbete framstår som en naturligt. Bland annat genom Helcom är Sverigedemokraterna beredda att arbeta för att ytterligare bredda och fördjupa regionalt samarbete på detta område.

Ett delvis negligerat problem är dumpning av plast från kuster och sjöfart. Plast är en synnerligen användbar kategori material som i många fall inte kan ersättas med andra material. Emellertid, en global uppskattning ger vid handen att i storleksordningen 6.5 miljoner ton plast släpps ut i haven från fartyg, vilket ur miljösynpunkt är problematiskt. Östersjön, Skagerrak och Nordsjön, belägna i en region med tät fartygstafrik, är knappast förskonade även om totala mängden plast är svår att uppskatta.

En konkret effekt av detta, som var och en kan konstatera, är att skräp på stränder i form av plast ser mycket illa ut, vilket i sig med rätta kan betraktas som ett miljöproblem. Emellertid visar aktuell forskning att problemet kan vara större än så. Havsmiljöinstitutet uppmärksammar att plast i haven sönderdelas till partiklar som bland annat konsumeras av marina djur. De ekologiska aspekterna av detta är svåra att överblicka, men det kan konstateras att plastpartiklar (ibland benämnda "mikropartiklar") via matfiskar och till exempel räkor konsumeras av människor. Plastpartiklarna kan i sig innehålla cancerogena och hormonstörande kemiska ämnen, dessutom kan de dra till sig fettlösliga gifter som anrikas i det polymera materialet.

Problemen med plastpartiklar håller på att utredas bland annat av svenska forskare, ett arbete som bör intensifieras och det bör undersökas huruvida resurserna till denna mycket viktiga forskning behöver utökas.

En konkret åtgärd vore, naturligt nog, att på olika sätt reducera mängden plast utmed våra kuster och i våra angränsande hav. Ett flertal olika åtgärder kan vidtagas. Kretsloppstänkandet är väl utvecklat i Sverige och återvinningsgraden är hög, emellertid finns goda möjligheter att exportera svenska koncept på detta område till andra Östersjöländer, vilket i slutändan kan reducera mängden plast som hamnar i vattnet. Vidare är det möjligt att med information och opinionsbildning förmå rederier att vilja ta större ansvar för avfall som släpps från fartyg som passerar våra vatten. Skärpt lagstiftning är ett i sammanhanget komplicerat kapitel, givet svårigheterna med kontroll och internationell samordning, men kan utredas. Emellertid föreligger inga hinder att direkt sanera kustområden. Lovvärda lokala initiativ förekommer, vilka emellertid kan utökas, samordnas och åtminstone delvis finansieras från statens sida.

Martin Kinnunen (SD)

Anders Forsberg (SD)

Josef Fransson (SD)

Mikael Eskilandersson (SD)

Aron Emilsson (SD)

Runar Filper (SD)